SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Vammaisten henkilöiden oikeuksien
neuvottelukunta VANE

20.11.2017

Liikenne- ja viestintävaliokunta
Eduskunta

Viite Kuulemistilaisuus 23.11.2017

ASIA: LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI LIIKENTEEN PALVELUISTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISEKSI JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI (HE 145/2017 VP)

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi liikenteen palveluista annetun lain valiokuntakäsittelyssä.

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta pitää esitystä pääsääntöisesti kannatettavana vammaisten ihmisten näkökulmasta.

VANE on vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn YK:n yleissopimuksen valtiollinen koordinaatiojärjestelmä. Sen tehtävänä on edistää yleissopimuksen kansallista täytäntöönpanoa ja vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumista kaikkien hallinnonalojen toiminnassa. VANE haluaa muistuttaa, että Suomen ratifioimat kansainväliset ihmisoikeussopimukset, kuten **YK:n vammaissopimus, ovat osa Suomen sisäistä oikeutta, velvoittavaa lainsäädäntöä.** (kts. Laki vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (373/2015):

http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150373)

VANE kommentoi esitystä nimenomaan yleissopimuksen näkökulmasta.

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus ja sen velvoitteet

Käsiteltävän asian kannalta erityisen olennaisia ovat **sopimuksen artiklat 9 esteettömyys, 20 henkilökohtainen liikkuminen ja 21 sanan- ja mielipiteen vapaus ja tiedonsaanti.**

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 0295 16001
Vanen.posti@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi
www.vane.to

Yleissopimuksen artikla 20 käsittelee henkilökohtaista liikkumista. Se velvoittaa sopimuspuolet toteuttamaan tehokkaat toimet varmistaakseen **vammaisille henkilöille mahdollisimman itsenäisen henkilökohtaisen liikkumisen,** muun muassa helpottamalla liikkumista sillä tavalla kuin ja silloin kun he haluavat sekä kohtuulliseen hintaan.

Yleissopimukseen on kirjattu esteettömyys ja saavutettavuus edellytyksenä vammaisten henkilöiden itsenäiselle elämälle ja täysimääräiselle osallistumiselle kaikilla elämänaloilla (artikla 9). Sopimus velvoittaa sopimuspuolet toteuttamaan asianmukaiset toimet varmistaakseen **vammaisille henkilöille muiden kanssa yhdenvertaisen pääsyn fyysiseen ympäristöön, kuljetukseen,** tiedottamiseen ja viestintään, muun muassa tieto- ja viestintäteknologiaan ja -järjestelmiin, sekä muihin yleisöille avoimiin ja tarjottaviin järjestelyihin ja palveluihin sekä kaupunki- että maaseutualueilla.

Yleissopimuksen artikla 21 velvoittaa sopimuspuolet antamaan **suurelle yleisölle tarkoitettua tietoa vammaisille henkilöille oikea-aikaisesti ja ilman lisäkuluja saavutettavassa muodossa ja saavutettavaa teknologiaa käyttäen**.

VANE korostaa, että nämä velvoitteet olisi huomioitava **läpileikkaavasti** esityksessä. Esteettömyysvaatimus koskee liikenteessä **kaluston lisäksi ympäristöä ja tietoa**. Oleellista on myös palveluiden yhdenvertainen saatavuus kaupunki- ja maaseutualueilla.

Yksityiskohtaisia huomioita esityksestä

Ehdotuksen nykytilan kuvauksessa (2.3.1 Digitalisaatio ja tieto) todetaan, että liikenteen palveluista annetun lain ensimmäinen vaihe sisältää ensimmäistä kertaa sääntelyä, jonka nimenomaisena tavoitteena on tiedon hyödyntämisen edistäminen liikenteessä ja liikkumisessa. Liikennepalveluihin liittyvissä olennaisissa tiedoissa mainitaan mm. pysäkki- ja reittitietojen lisäksi esteettömyys. VANE pitää tärkeänä, että esteettömyystiedot ilmoitetaan olennaisten tietojen osana, mutta haluaa samalla huomauttaa, että **esteettömyystiedot eivät hyödytä niiden tarvitsijoita, ellei itse tieto näistä ole myös esteettömässä muodossa saatavilla.**

Puolesta asioinnin mahdollistaminen (III osa, luku 2) voi tietyissä tilanteissa palvella myös vammaisia ihmisiä. Tästä huolimatta myös vammaisten ihmisten tulisi pystyä käyttämään palveluja **ensisijassa itsenäisesti**.
Esimerkiksi sähköinen tunnistautuminen tulisi olla esteetöntä samoin kuin itse palvelu.

Matkustajien oikeuksia koskevan kansallisen sääntelyn kokoaminen samaan lakiin on kannatettavaa. Kannatettavaa on myös selkeästi todeta asetusten kansalliset **täytäntöönpano- ja valvontavastuut.** Vammaisten määrittelyn osalta VANE haluaa huomauttaa, että luvussa 2.3.4. todetaan, että

vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksien asetuksissa vammaisuuden määritelmä on huomattavasti laajempi kuin vammaispalvelulaissa.

Sen sijaan YK:n vammaissopimuksen määritelmä on niin ikään laaja ja matkustajien oikeuksien määritelmää tulisi pikemminkin **verrata YK-sopimukseen kuin toissijaiseen erityislainsäädäntöön.**

Vammaisten pysäköintilupia koskevaan rekisteröintiin VANElla ei ole huomautettavaa.

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta

Eveliina Pöyhönen
puheenjohtaja

Merja Heikkonen
pääsihteeri